

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Mangreoedd a Cherbydau Di-fwg (Cymru) 2020.

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1

Datganiad y Gweinidog/Dirprwy Weinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi barn deg a rhesymol am effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Mangreoedd a Cherbydau Di-fwg (Cymru) 2020. Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Vaughan Gething AS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
29 Medi 2020

RHAN 1

Disgrifiad

1. Datblygwyd y Memorandwm Esboniadol hwn i ystyried goblygiadau cyflwyno Rheoliadau Mangreoedd a Cherbydau Di-fwg (Cymru) 2020 ("Rheoliadau 2020"). Bydd Rheoliadau 2020 yn ategu darpariaethau penodol ym Mhennod 1 o Ran 3 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017¹ ("Deddf 2017") ac yn cefnogi gweledigaeth gyffredinol Llywodraeth Cymru o gymdeithas ddi-fwg i Gymru lle mae'r niwed a achosir gan dybaco yn cael ei ddileu. Rhoddwyd y Brenhinol i Ddeddf 2017 ar 3 Gorffennaf 2017.
2. Mae Pennod 1 o Ddeddf 2017 yn ailddatgan darpariaethau penodol sy'n ymwneud ag ysmegu yn Adran 1 o Ddeddf Iechyd 2006² ("Deddf 2006"), i'r graddau y mae'n ymwneud â Chymru. Gwnaeth Deddf 2006 weithleoedd a manau cyhoeddus caeedig a sylweddol gaeedig yn ddi-fwg, a rhoddodd bwerau i awdurdodau cenedlaethol wneud esemptiadau cyfyngedig i'r gofynion di-fwg a darparu ar gyfer cerbydau di-fwg a lleoedd di-fwg ychwanegol. Roedd y rhain wedi'u gosod allan yn Rheoliadau Mangreoedd etc. Di-fwg (Cymru) 2007 ("Rheoliadau 2007") a ddaeth i rym ar 2 Ebrill 2007 ac a ddiwygiwyd yn 2015 mewn perthynas ag ysmegu mewn cerbydau preifat sy'n cludo personau o dan 18 oed³ ac yn 2016⁴ mewn perthynas ag ysmegu mewn carchardai.
3. Mae Pennod 1 o Ddeddf 2017 hefyd yn ymestyn y darpariaethau di-fwg yng Nghymru i gynnwys rhai mangreoedd nad ydynt yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig; tiroedd ysbytai, meysydd chwarae cyhoeddus, tiroedd ysgolion a lleoliadau gofal awyr agored i blant yw'r rhain, ac mae'n awdurdodi pob awdurdod lleol i weithredu fel awdurdod gorfodi mewn perthynas â'r mangreoedd, lleoedd a cherbydau di-fwg yn ei ardal.
4. Bydd Rheoliadau 2020 yn ategu darpariaethau penodol ym Mhennod 1 o Ran 3 o Ddeddf 2017 a byddant yn dirymu ac yn disodli Rheoliadau 2007 sy'n gwahardd ysmegu mewn manau cyhoeddus a manau gwaith caeedig. Byddant hefyd yn dirymu ac yn disodli diwygiadau dilynol i Rheoliadau 2007 ynghylch ysmegu mewn cerbydau preifat.
5. Ar y cyd â phwerau a darpariaethau yn Neddf 2017, bydd Rheoliadau 2020 hefyd yn ymestyn y darpariaethau di-fwg yng Nghymru i gynnwys rhai mangreoedd nad ydynt yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig, sef tiroedd ysbytai, meysydd chwarae cyhoeddus, tiroedd ysgolion a lleoliadau gofal awyr agored i blant. Mae gwaharddiadau gwirfoddol ar ysmegu eisoes ar waith mewn llawer o'r lleoliadau hyn, ond er gwaethaf yr ymdrechion gorau, bu gorfodaeth yn anodd.

1 Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 <https://www.legislation.gov.uk/anaw/2017/2/contents/enacted/welsh>

2 Deddf Iechyd 2006 <https://www.legislation.gov.uk/understanding-legislation>

3 Rheoliadau Mangreoedd etc. Di-fwg (Cymru) (Diwygio) 2015
<https://www.legislation.gov.uk/wsi/2015/1363/contents/made/welsh>

4 Rheoliadau Mangreoedd etc. Di-fwg (Cymru) (Diwygio) 2016
<https://www.legislation.gov.uk/wsi/2015/1363/contents/made/welsh>

6. Rhoddir ystyriaeth fanwl i gostau a manteision y darpariaethau ar ysmegu yn Neddf 2017 yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i'r Ddeddf honno sydd ar gael ar wefan Senedd Cymru⁵. Dim ond y costau a'r manteision hynny sy'n ychwanegol at y rhai a ystyriwyd eisoes a drafodir yn y ddogfen hon felly.

Materion sydd o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfau, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

7. Roedd Rheoliadau 2020 yn gofyn am hysbysu'r UE yn unol â gofynion Cyfarwyddeb Safonau a Rheoliadau Technegol 2015/1535/EC⁶. Mae hyn o ganlyniad i'r gofynion technegol yn y Rheoliadau o ran gosodiad, a ffurf, arwyddion dim ysmegu (Rheoliadau 13, 14 a 18). Roedd y broses hon yn gofyn am gyfnod segur o dri mis pan oedd Rheoliadau 2020 yn parhau ar ffurf drafft ac ni chawsant eu gosod gerbron y Senedd. Dechreuodd y cyfnod segur ar 23/06/20 a daeth i ben ar 24/09/20. Ni wnaed unrhyw wrthwynebiadau gan Aelod-wladwriaethau i Rheoliadau drafft 2020.

Cefndir deddfwriaethol

8. Bydd Rheoliadau 2020 yn cael eu gwneud o dan bwerau ym Mhennod 1 o Ran 3 o Ddeddf 2017 ac Atodlen 1 iddi. Mae Rhan 3 yn ymwneud â thybaco a chynhyrchion nicotin. Mae Pennod 1 o Ran 3 yn rhoi darpariaethau i gyfyngu ar ysmegu mewn gweithleoedd, manau cyhoeddus, lleoliadau gofal awyr agored i blant, tiroedd ysgolion, tiroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus, ac yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru wneud Rheoliadau sy'n cyfyngu ar ysmegu mewn mangreoedd eraill, ac mewn cerbydau.
9. Fel y nodwyd uchod, gwnaeth Deddf 2006 weithleoedd a manau cyhoeddus caeedig a sylweddol gaeedig yn ddi-fwg, a rhoddodd bwerau i awdurdodau cenedlaethol wneud esemptiadau cyfyngedig i'r gofynion di-fwg a darparu ar gyfer cerbydau di-fwg a lleoedd di-fwg ychwanegol. Gwnaed Rheoliadau 2007 o dan y Ddeddf hon a sefydlodd y drefn ddi-fwg gyntaf ledled y Deyrnas Unedig. Bydd Rheoliadau 2020 yn dirymu ac yn disodli Rheoliadau 2007.
10. Bydd Rheoliadau 2007 yn cael eu harbed yn rhinwedd adran 34 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 ("Deddf 2019"). Bwriedir hefyd ddibynnu ar adran 34 o Ddeddf 2019 i arbed y troseddau yn Neddf 2006 (a fyddai'n cael eu datgymhwyso o ran Cymru gan Orchymyn Cychwyn dilynol ond gan ddod i rym ar yr un pryd ag y mae Rheoliadau 2007 yn cael eu diddymu). Felly, er bod Rheoliadau 2007 yn cael eu dirymu, ac na fydd y troseddau yn Neddf 2006 yn gymwys mwyach yng Nghymru, byddai Rheoliadau 2007 a Deddf 2006 yn gymwys o hyd i unrhyw bethau a ddigwyddodd neu faterion

---

⁵ Llywodraeth Cymru. Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru) Memorandwm Esboniadol yn ymgorffori'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol a'r Nodiadau Esboniadol. 2017. <https://senedd.wales/laid%20documents/pri-ld10224-em/pri-ld10224-em-w.pdf>

⁶ Y Comisiwn Ewropeaidd - <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=374>

a gododd cyn dirymu Rheoliadau 2007 a datgymhwyso'r troseddau yn Neddf 2006 yng Nghymru.

11. Ailddatganodd Pennod 1 o Ran 3 o Ddeddf 2017 ddarpariaethau penodol yn ymwneud ag ysmegu fel y nodir yn Adran 1 o Ddeddf 2006, i'r graddau y maent yn ymwneud â Chymru. Mae Deddf 2017 hefyd yn estyn y darpariaethau di-fwg yng Nghymru i gynnwys rhai mangreoedd 'nad ydynt yn gaeedig' neu 'nad ydynt yn sylweddol gaeedig', sef tiroedd ysbytai, meysydd chwarae cyhoeddus, tiroedd ysgolion a lleoliadau gofal awyr agored i blant.

12. Mae Deddf 2017 yn darparu pwerau i bennu mewn rheoliadau, at ddibenion y darpariaethau di-fwg yng Nghymru:

- ystyr 'amgaeedig', 'sylweddol gaeedig' a 'nad ydynt yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig'
- unrhyw fangre ddi-fwg ychwanegol;
- unrhyw esemptiadau i fangreoedd di-fwg;
- y darpariaethau ar ardaloedd dynodedig ar diroedd ysbytai a thiroedd ysgolion perthnasol nad ydynt yn ddi-fwg;
- dyletswydd i atal ysmegu ar diroedd ysbytai di-fwg, tiroedd ysgolion, meysydd chwarae cyhoeddus, mangreoedd di-fwg ychwanegol a cherbydau di-fwg;
- y gofynion ar gyfer cerbydau di-fwg;
- y gofynion ar gyfer arwyddion mewn mangreoedd a cherbydau di-fwg;
- dynodi prif swyddog yr heddlu ar gyfer ardal heddlu fel swyddog awdurdodedig mewn perthynas â cherbydau preifat; a,
- ffurf a chynnwys y ffurflen hysbysiad cosb a swm y gosb.

13. Mae Rheoliadau 2020 yn tynnu ar y pwerau uchod i ategu a darparu manylion y darpariaethau di-fwg ym Mhennod 1 o Ran 3 o Ddeddf 2017. Fodd bynnag, nid yw Rheoliadau 2020 yn arfer y pŵer i wneud mangreoedd ychwanegol yn ddi-fwg (adran 13 o Ddeddf 2017). Mae'r pŵer hwn yn darparu hyblygrwydd i reoliadau yn y dyfodol gael eu gwneud ar leoedd ychwanegol nad ydynt yn gaeedig, os yw Gweinidogion Cymru wedi'u bodloni bod gwneud hynny'n debygol o gyfrannu at hybu iechyd pobl Cymru.

14. Mae Rheoliadau 2020 hefyd yn dibynnu ar bwerau a geir yn Atodlen 1 i Ddeddf 2017. Mae Atodlen 1 yn gwneud darpariaeth fanwl ynghylch Hysbysiadau Cosb Benodedig fel y'u cyflwynwyd gan adran 27 o Ddeddf 2017.

Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

15. Diben Rheoliadau 2020 yw ategu a chwblhau effaith darpariaethau ym Mhennod 1 o Ran 3 o Ddeddf 2017 er mwyn gwneud newidiadau i'r gwaharddiad presennol ar ysmegu a sefydlwyd yn Neddf 2006 a Rheoliadau 2007. Mae Rheoliadau 2020 yn cyflwyno elfennau newydd sydd eu hangen i weithredu'r darpariaethau di-fwg ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a

meysydd chwarae cyhoeddus yn Neddf 2017. Caiff Rheoliadau 2020 eu hategu gan ganllawiau i helpu'r rhai sy'n gyfrifol am (neu reolwyr) mangreoedd a cherbydau di-fwg eu gweithredu; a gorfodi'r gofynion gan swyddogion awdurdodedig. Mae Rheoliadau 2020 yn ategu'r mesurau a nodir yn ein Cynllun Cyflawni Cymru ar Reoli Tybaco 2017-2020⁷ i wella iechyd a llesiant yng Nghymru, ac i roi mwy o bwyslais ar atal yn unol â'n strategaeth genedlaethol *Ffyniant i Bawb*.

16. Roedd ysmegu unwaith yn normal ledled llawer o gymdeithas. Mae'n gynyddol anghyffredin erbyn hyn. Mae lleihau effeithiau ysmegu ar iechyd yn flaenoriaeth polisi gydnabyddedig i Lywodraeth Cymru. Ysmegu yw un o brif achosion anghydraddoldebau iechyd yng Nghymru o hyd, gyda chyfraddau ysmegu yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig dros ddwbl rhai'r ardaloedd lleiaf difreintiedig⁸.
17. Yr effaith y bwriedir i Reoliadau 2020 ei chael yw lleihau'r tebygolrwydd o ddod i gysylltiad â mwg ail-law a dadnormaleiddio ymddygiad ysmegu ymhellach, yn enwedig ymhlith plant a phobl ifanc.
18. Cyflwynwyd Deddf 2006 a Rheoliadau 2007 i amddiffyn cyflogaion a'r cyhoedd rhag effeithiau niweidiol mwg ail-law. Bydd cyfyngu ar ysmegu mewn mannau nad ydynt yn gaeedig, sef tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae plant cyhoeddus (yn ogystal â lleoliadau gofal awyr agored i blant, fel y darperir gan Adran 9 o Ddeddf 2017), yn cyfrannu at y rhesymau polisi o barhau i ddadnormaleiddio ysmegu, gan y byddai llai o gyfleoedd i weld gweithgaredd ysmegu. Mae Rheoliadau 2007 wedi dangos effeithiolrwydd polisiâu di-fwg o ran dadnormaleiddio ymddygiadau ysmegu er bod y cyfyngiadau hynny wedi'u cyfyngu i fannau caeedig a sylweddol gaeedig.
19. Mae'r mwg sy'n cael ei ryddhau gan sigarêts a'i anadlu allan gan ysmygwyr yn cynnwys mwy na 50 o gemegion sy'n cael eu hadnabod fel carcinogenau, yn ogystal â llawer o gyfryngau llidiog gwenwynig⁹. Mae tystiolaeth wyddonol wedi cysylltu dod i gysylltiad â mwg ail-law i ganlyniadau iechyd andwyol, gan gynnwys canlyniadau anadlol mewn plant ac oedolion, clefyd cardiofasgwlaidd aciwt a chanser yr ysgyfaint. Er bod y rhan fwyaf o'r dystiolaeth hon yn seiliedig ar gysylltiad hirdymor, mae rhai astudiaethau wedi adrodd am effeithiau yn dilyn cysylltiad tymor byr i fwg tybaco, megis llid llygaid a llid anadlol ymhlith pobl nad ydynt yn ysmegu¹⁰. Dengys astudiaethau o'r fath y gallai hyd yn oed cysylltiad â mwg ail-law am gyfnod byr ac yn y tymor byr greu effeithiau andwyol sylweddol ar y system anadlol ddynol¹¹. Y consensws, felly, yw nad oes lefel ddiogel o gysylltiad â mwg ail-law ac, er bod rhywfaint o gynnydd wedi'i wneud mewn amgylcheddau di-fwg nad ydynt yn amgaeedig drwy weithredu gwirfoddol,

7 <https://llyw.cymru/cynllun-cymru-ar-reoli-tybaco-2017-i-2020>

8 Arolwg Cenedlaethol Cymru: <https://llyw.cymru/arolwg-cenedlaethol-cymru>

9 <http://www.surgeongeneral.gov/library/reports/secondhandsmoke/fullreport.pdf>

10 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11675270>

11 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21178628>

mae angen deddfwriaeth gynhwysfawr i wneud cynnydd sylweddol i ddiogelu iechyd y cyhoedd.

20. Bydd Rheoliadau 2020 hefyd yn gweithio gyda deddfwriaeth arall i gyfrannu at y gostyngiad parhaus yn nifer y plant a phobl ifanc sy'n dechrau ysmegu. Nod Rheoliadau 2020 fydd sicrhau bod ysmegu'n cael ei ddadnormaleiddio ymhellach drwy gyfyngu ar ysmegu mewn mwy o fannau cyhoeddus, yn enwedig lle mae plant yn debygol o fod yn bresennol yn rheolaidd (fel tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus). Bydd hyn yn lleihau cysylltiad plant ag ymddygiadau ysmegu oedolion yn eu bywydau bob dydd, gyda'r bwriad o'u gwneud yn llai tebygol o dyfu i fyny gan feddwl bod ysmegu yn ymddygiad normal gan oedolion neu'n rhywbeth i ymgynraedd ato.
21. Mae gwahardd ysmegu mewn cerbydau preifat sy'n cludo plant o dan 18 oed yn cefnogi ac yn hyrwyddo'r erthyglau canlynol yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP);
  - Erthygl 3 – buddiannau gorau'r plentyn
  - Erthygl 24 - hawl plentyn i'r iechyd a'r amddiffyniad gorau posibl wrth ystyried peryglon a risgiau llygredd amgylcheddol.
22. Bwriad y darpariaethau yn Rheoliadau 2020 sy'n ymwneud â thiroedd ysbytai yw hyrwyddo newid ymddygiad a chefnogi rhoi'r gorau i ysmegu ymhlith ysmygwyr sy'n defnyddio gwasanaethau ysbyty. Mae Rheoliadau 2020 hefyd yn dileu'r esemptiad presennol sy'n caniatáu dynodi ystafell lle y gall cleifion a phreswylwyr unedau iechyd meddwl ysmegu a rhoi esemptiad dros dro yn ei le a fydd yn dod i ben 18 mis ar ôl i Rheoliadau 2020 ddod i rym. Mae nifer yr ysmygwyr ymhlith pobl â salwch meddwl yn sylweddol uwch na'r boblogaeth gyffredinol. Bydd dileu'r esemptiad hwn yn sicrhau bod y gyfraith yn cyd-fynd â'r gyfraith i ddefnyddwyr gwasanaethau ysbytai cyffredinol a bydd yn anelu at fynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd i bobl â chyflyrau iechyd meddwl. Mae Rheoliadau 2020 hefyd yn diwygio darpariaeth ystafelloedd ysmegu dynodedig mewn cartrefi gofal i oedolion a hosbisau i oedolion. Roedd Rheoliadau 2007 yn esemptio cartrefi gofal oedolion a hosbisau i oedolion, a oedd yn caniatáu i reolwr y fangre ddynodi ystafell ar gyfer ysmegu i'w defnyddio gan bobl dros 18 oed. Cadwyd yr esemptiad hwn yn Rheoliadau 2020 ond gyda'r amod ychwanegol mai dim ond at ddefnydd preswylwyr y cartref gofal i oedolion neu'r hosbis oedolion y mae'r ysgafell ysmegu ddynodedig (Rheoliad 6(2)(a)).
23. Bydd Rheoliadau 2020 hefyd yn dileu'r esemptiad sy'n caniatáu dynodi ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu mewn gwestai, tai llety, hostelau, tafarnau a chlybiau aelodau ac yn rhoi esemptiad dros dro yn ei le a fydd yn dod i ben 12 mis ar ôl i reoliadau 2020 ddod i rym. Mae darpariaeth debyg ar gyfer llety gwyliau hunangynhwysol neu lety dros dro (fel carafanau statig a ddefnyddir at ddibenion rhentu fel llety gwyliau neu ddibenion dros dro a bythynnod a chabanau gwyliau, a fflatiau a rhandai a ddarperir i'w gosod am dymor byr ar gyfer llety gwyliau i'w rentu). Mae'r gwaharddiad ar ysmegu

wedi'i wreiddio yng Nghymru i'r graddau nad yw'r esemptiad presennol yn cael ei ddefnyddio'n helaeth. Byddai dileu'r dynodiad hwn yn ymestyn diogelwch rhag niwed iechyd mwg ail-law yn y gweithle i bob gweithiwr mewn mangreoedd o'r fath ac yn cefnogi nod terfynol Llywodraeth Cymru o gymdeithas ddi-fwg.

Ymgynghoriad

24. Yn 2018 lansiodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad 12 wythnos ar y Rheoliadau Mangreoedd a Cherbydau Di-fwg drafft, ac Asesiad Effaith Rheoleiddiol drafft. Ceir crynodeb llawn o'r ymgynghoriad ar wefan Llywodraeth Cymru¹². Gwnaed nifer o ddiwygiadau i'r Rheoliadau drafft yn dilyn adborth gan randdeiliaid i'r ymgynghoriad. Roedd y newidiadau hyn yn ymwneud â'r materion canlynol:

Anheddau – esemptiadau i 'waith'

25. Mae Adran 7 o Ddeddf 2017 yn darparu bod mangreoedd yng Nghymru yn ddi-fwg os ydynt yn weithleoedd. Y bwriad yw amddiffyn cynifer o weithwyr â phosibl rhag peryglon mwg ail-law, gan gynnwys y rhai sy'n gweithio yn anheddau pobl eraill. Mae Rheoliadau 2020 yn dileu esemptiadau ar gyfer mathau penodol o weithgareddau gwaith o'r broses o asesu a yw annedd yn weithle at ddibenion Adran 7. Diffiniwyd gweithgareddau gwaith yn benodol yn Rheoliadau 2007 ac roeddent yn ymwneud â darparu gwasanaeth i'r personau sy'n byw yno, megis gofal personol/iechyd, cynorthwyo gyda gwaith domestig neu waith cynnal a chadw ac ati. Effaith dileu'r esemptiadau hyn o fewn Rheoliadau 2020 yw y bydd pob math o weithgareddau gwaith yn cael eu cynnwys wrth asesu a yw annedd yn weithle ac felly bydd yn ofynnol i fwy o'r gweithleoedd hynny fod yn ddi-fwg. Fodd bynnag, cyfyngir yr effaith hon gan adran 7(5) o Ddeddf 2017 sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r manau a bennir yn anheddau/gweithleoedd fod yn ddi-fwg yn y rhannau a ddefnyddir fel gweithle yn unig ac am y cyfnod y'u defnyddir felly.

Llety dros dro neu lety gwyliau hunangynhwysol

26. Dylai pob llety dros dro a llety gwyliau fod yn ddi-fwg cyn gynted â phosibl. Mae Rheoliadau 2020 yn cyflwyno esemptiad dros dro i'r gofynion di-fwg ar gyfer llety hunangynhwysol a ddefnyddir at ddibenion dros dro neu wyliau. Bydd yr esemptiad ar gyfer y mathau hyn o fangreoedd yn peidio â bod yn gymwys 12 mis ar ôl i Rheoliadau 2020 ddod i rym. Bydd y cyfnod pontio hwn yn rhoi amser i'r person â gofal am y cyfryw fangre wneud unrhyw newidiadau angenrheidiol i'w llety. Ar ôl y cyfnod hwn, bydd yn rhaid i lety hunangynhwysol a ddefnyddir at ddibenion dros dro neu wyliau fod yn ddi-fwg os ydynt yn weithle neu'n agored i'r cyhoedd. Mae'r newid hwn yn sicrhau bod y gofynion di-fwg ar gyfer llety o'r fath yn cyd-fynd â gwestai, tai llety, hostelau a chlybiau aelodau, y bydd yn ofynnol iddynt ddileu unrhyw ystafelloedd gwely ysmegu dynodedig (a ganiateir o dan Rheoliadau 2007)

---

¹² <https://llyw.cymru/rheoliadau-mangreoedd-cherbydau-di-fwg-cymru-2018>

erbyn diwedd y cyfnod pontio o 12 mis. Mae mangreoedd a ddefnyddir i unrhyw raddau fel annedd wedi'u hesemptio o'r darpariaethau hyn.

Dyletswydd i atal ysmegu

27. Mae Rheoliadau 2020 wedi cyflwyno dyletswydd ar y rhai sy'n rheoli tiroedd ysgolion, tiroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus i gymryd camau rhesymol i atal ysmegu. Mae hyn yn newid i'r bwriad polisi gwreiddiol, a oedd o'r farn bod y mathau hyn o fangreoedd yn rhy wasgaredig i wneud y ddyletswydd hon yn hyfyw. Fodd bynnag, yn dilyn trafodaethau pellach gyda thimau gorfodi a Byrddau Iechyd yn y cyfnod ar ôl ymgynghori, cytunwyd bod angen dyletswydd er mwyn sefydlu cyfrifoldeb.

Hysbysiadau cosb benodedig

28. Ceir darpariaeth ynghylch hysbysiadau cosb benodedig yn adran 27 o Ddeddf 2017 ac Atodlen 1 y Ddeddf honno. Mae swm yr hysbysiad cosb benodedig a swm gostyngol y gosb wedi'i gynyddu i £100 a £75 yn y drefn honno (cyn yr ymgynghoriad, y cynigion oedd £50 a £30 yn y drefn honno) mewn perthynas â throeddau:

- ysmegu mewn mangreoedd neu gerbydau di-fwg; a
- methu ag atal ysmegu mewn cerbyd sy'n cael ei ddefnyddio at ddibenion cymdeithasol, domestig neu ddibenion preifat eraill pan fo person o dan 18 oed yn bresennol.

Bydd hyn yn sicrhau bod hysbysiadau cosb benodedig sy'n ymwneud â throeddau di-fwg yn cyd-fynd yn agosach â throeddau tebyg fel taflu sbwriel a baeddu cŵn.

Tiroedd ysbytai ac ysgolion: ardaloedd dynodedig

29. Ni wnaed unrhyw newidiadau i'r amodau yn ymwneud ag ardaloedd dynodedig ar gyfer ysmegu ar diroedd ysbytai ac ysgolion sy'n darparu llety preswyl yn dilyn yr ymgynghoriad. Ystyriwyd y posibilrwydd o ganiatáu ardaloedd ysmegu dynodedig ar diroedd ysbytai ac ysgolion lle mae'r tiroedd yn rhy fach i gydymffurfio â'r amodau arferol ar bellter (h.y. ei fod 10 metr i ffwrdd o unrhyw fangre ddi-fwg arall) ond fe'i hanwybyddwyd ar y sail y byddai'n groes i'r bwriad polisi sylfaenol o gyfyngu ar fwg yn ymledu.

RHAN 2 – ASESIAID EFFAITH RHEOLEIDDIOL

1. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn wedi'i gwblhau i ystyried goblygiadau cyflwyno Rheoliadau Mangreoedd a Cherbydau Di-fwg (Cymru) 2020 ("Rheoliadau 2020"). Bydd y Rheoliadau hyn yn gweithredu darpariaethau ysmegu penodol ym Mhennod 1 o Ran 3 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 ("Deddf 2017") ac yn cefnogi gweledigaeth gyffredinol Llywodraeth Cymru o gymdeithas ddi-fwg i Gymru lle mae'r niwed a achosir gan dybaco yn cael ei ddileu. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn adeiladu ar yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Deddf 2017 (darperir dolen i'r Memorandwm Esboniadol/Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Deddf 2017 yn nhroednodyn 5 uchod, mae'r asesiad perthnasol ar dudalennau 109-126).
2. Lluniwyd Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Rheoliadau 2020. Cyhoeddir Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig ar wefan Llywodraeth Cymru: <https://llyw.cymru/ysmygu>

Opsiynau

3. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn ystyried tri opsiwn:
  - **Opsiwn Un** – Gwneud dim.
  - **Opsiwn Dau** – Cyflwyno rheoliadau ar wahardd ysmegu ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus a fyddai'n defnyddio'r pwerau yn Neddf 2017 i:
    - egluro ystyr 'ddim yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig'
    - nodi'r gofynion ar arwyddion dim ysmegu yn y mangreoedd hyn, a
    - darparu'r amodau ar gyfer unrhyw ardaloedd ysmegu dynodedig ar diroedd ysbytai a thiroedd ysgolion sydd â llety preswyl i ddisgyblion.

Ni fyddai Opsiwn Dau yn gwneud unrhyw newidiadau i ofynion cyfredol Rheoliadau Mangreoedd etc. Di-fwg (Cymru) 2007 ("Rheoliadau 2007") (h.y. cadw'r darpariaethau cyfredol ar, er enghraifft, arwyddion dim ysmegu mewn mangreoedd caeedig a sylweddol gaeedig, yr esemptiadau a ganiateir i fangreoedd caeedig a sylweddol gaeedig di-fwg, ac ar gerbydau di-fwg).

- **Opsiwn Tri** – Cyflwyno rheoliadau ar wahardd ysmegu ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae plant fel Opsiwn Dau ond hefyd gwneud newidiadau i'r darpariaethau presennol o fewn Rheoliadau 2007, sef:
  - mireinio ystyr presennol 'sylweddol gaeedig';
  - darparu esemptiadau ar gyfer anheddau sy'n weithleoedd lle mae amodau penodol yn bodoli;
  - cyflwyno esemptiad dros dro ar gyfer dynodi ystafelloedd lle caniateir ysmegu i gleifion mewn unedau iechyd meddwl a fyddai'n dod i ben 18 mis ar ôl i'r Rheoliadau ddod i rym;

- cyflwyno esemptiad dros dro ar gyfer dynodi ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu mewn gwestai, tai llety, tafarnau a chlybiau aelodau, a hefyd llety dros dro neu wyliau hunangynhwysol a fydd yn dod i ben 12 mis ar ôl i'r Rheoliadau ddod i rym;
- llai o ofynion ar gyfer y delweddau graffig a ddefnyddir ar bob arwydd dim ysmegu;
- cyflwyno rhybuddion ysgrifenedig penodol ar gyfer arwyddion dim ysmegu ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus;
- cyflwyno dyletswydd i atal ysmegu ar dir yr ysgol, tiroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus; a
- darparu bod cerbydau caeedig yn ddi-fwg pan gânt eu defnyddio at ddibenion gwaith cyflogedig neu wirfoddol tra'n cario person sy'n derbyn nwyddau neu wasanaethau gan berson arall sydd hefyd yn y cerbyd.

Byddai Opsiwn Tri yn cadw'r darpariaethau yn Rheoliadau 2007 i:

- ddarparu esemptiad i'r gofynion di-fwg ar gyfer cyfleusterau ymchwil a phrofi;
- sefydlu'r gofynion ar gyfer unrhyw ystafelloedd a ddynodwyd ar gyfer ysmegu;
- ei gwneud yn ofynnol i gerbydau caeedig a ddefnyddir yn bennaf i gludo aelodau o'r cyhoedd neu at ddibenion gwaith gan fwy nag un person fod yn ddi-fwg drwy'r amser;
- ei gwneud yn ofynnol i gerbydau preifat caeedig fod yn ddi-fwg tra'n cludo pobl o dan 18 oed; a,
- sefydlu'r symiau ar gyfer cosb benodedig.

4. Opsiwn Tri yw'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio.

5. Gellid ychwanegu tiroedd sydd ddim yn gaeedig/sylweddol gaeedig ychwanegol yn y dyfodol o dan opsiynau Dau a Thri.

Opsiwn Un – Gwneud dim

Disgrifiad

6. Ni fyddai unrhyw newid i'r ddeddfwriaeth bresennol o dan yr opsiwn hwn. Ni fyddai'r darpariaethau yn Neddf 2017 ynglŷn â thiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus di-fwg yn cael eu gweithredu. O ganlyniad, ni fyddai unrhyw gostau na manteision ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

7. Nid yw'r opsiwn i wneud dim yn cael ei ystyried yn ddigonol.

Opsiwn Tri – Cyflwyno rheoliadau ar waharddiadau ysmegu ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus heb unrhyw newid i ofynion presennol Rheoliadau Mangreoedd etc. Di-fwg (Cymru) 2007

Disgrifiad

8. Byddai'r opsiwn hwn yn cyflwyno'r rheoliadau angenrheidiol i gwblhau'r cyfyngiadau ar ysmegu ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus yn Neddf 2017 a'u gwneud yn effeithiol. Byddai'r rheoliadau'n rhoi ystyr i 'ddim yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig' ac yn rhoi dyletswydd ar reolwyr y lleoedd hyn i arddangos arwyddion dim ysmegu sy'n bodloni'r gofynion sylfaenol a nodir yn Rheoliadau 2007 gyda gofynion ychwanegol sy'n benodol i'r math o fangre. Rhagwelir y gellid arddangos yr arwyddion hyn ochr yn ochr ag arwyddion dim ysmegu cyfredol sy'n gysylltiedig â gwaharddiadau ysmegu gwirfoddol ar diroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus. Byddai'n rhaid i unrhyw ardaloedd ar diroedd ysbytai a thiroedd ysgolion sydd â llety preswyl ar gyfer disgyblion ac sydd wedi'u dynodi ar gyfer ysmegu fod o fewn y paramedrau a sefydlwyd gan reoliadau. Byddai'r darpariaethau ar gerbydau di-fwg, esemptiadau i'r gofynion ar weithleoedd a mannau cyhoeddus di-fwg ac arwyddion di-fwg ar gyfer gweithleoedd a mannau cyhoeddus caeedig a sylweddol gaeedig yn parhau fel y status quo a sefydlwyd gan Reoliadau 2007.
9. Mae Tabl 1 yn rhoi crynodeb o'r gofynion arwyddion dim ysmegu ar gyfer tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus a gynigir o dan Opsiwn Dau.

Tabl 1.

Agwedd ar arwydd	Cynnig Opsiwn Dau
Rhybudd graffig	<p><u>Yn unol â Rheoliadau 2007:</u></p> <p>Rhaid i arwydd dim ysmegu gynnwys cynrychiolaeth graffig o sigarét sy'n llosgi wedi'i chwmpasu mewn cylch coch o leiaf 85 milimetr mewn diamedr gyda bar coch ar draws y cylch sy'n croesi'r symbol sigarét.</p>
Maint/siâp cyffredinol	<p><u>Yn unol â Rheoliadau 2007:</u></p> <p>Rhaid iddo fod yn wastad ac o siâp hirsgwar ac o leiaf 160 milimetr wrth 230 milimetr.</p>
Rhybudd ysgrifenedig	<p>Rhaid iddo gynnwys rhybudd dwyieithog sy'n hawdd ei ddarllen yn Gymraeg ac yn Saesneg na chaniateir ysmegu yn y fangre sy'n cael ei chwmpasu gan y gofynion di-fwg gyda rhybudd penodol yn unol â'r math o fangre.</p> <p>Er enghraifft: <i>“Mae ysmegu yn nhir yr ysbyty hwn yn erbyn y gyfraith/It is against the law to smoke in these hospital grounds”</i>; ar gyfer meysydd chwarae heb unrhyw ffiniau clir <i>“Mae ysmegu o fewn 5 metr i'r cyfarpar chwarae hwn yn erbyn y gyfraith/It is</i></p>

	<i>against the law to smoke within 5 metres of this play equipment”.</i>
Lleoliad	Rhaid ei arddangos mewn lle amlwg wrth neu'n agos at brif fynedfa mangre ddi-fwg; ar gyfer meysydd chwarae heb unrhyw ffiniau clir, mewn man amlwg ger y maes chwarae.

Costau

Llywodraeth Cymru

10. Mae'r costau i Lywodraeth Cymru ar gyfer yr opsiwn hwn wedi'u cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Deddf 2017 (mae tabl 3 yn cynnwys y costau hyn wedi'u cynyddu i brisiau 2019-20). Nid oes unrhyw gostau ychwanegol i'r rhai a nodwyd yn flaenorol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwnnw ar gyfer Llywodraeth Cymru o dan yr opsiwn hwn.

Gorfodaeth

11. Mae'r costau sy'n gysylltiedig â gorfodi darpariaethau'r opsiwn hwn wedi'u cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017 (mae tabl 3 yn cynnwys y costau hyn wedi'u cynyddu i brisiau 2019-20). Nid oes unrhyw gostau ychwanegol i'r rhai a nodwyd yn flaenorol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwnnw ar gyfer gorfodi o dan yr opsiwn hwn. Tybir bod nifer a gwerth yr hysbysiadau cosb benodedig a'r dirwyon i aelodau'r cyhoedd yn un fath ag yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Deddf 2017.

Tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus

12. O dan yr opsiwn hwn, byddai'n ofynnol i reolwyr tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus ddarparu arwyddion dim ysmegu sy'n cydymffurfio â'r gofynion. Byddai hyn yn ychwanegol at unrhyw arwyddion gwahardd ysmegu gwirfoddol sydd eisoes yn bodoli. Roedd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017 yn cyfrifo cost nifer cyfyngedig o arwyddion ychwanegol ar diroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus, ac arwyddion newydd ar gyfer tiroedd ysgolion; ar gyfer ysbytai, cynhwyswyd cost sticeri ar ddrysau mynediad a chysgodfeydd bysiau yn ogystal ag allanfeydd i gerddwyr o feysydd parcio hefyd. O dan yr opsiwn hwn, felly, ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i'r rhai a gyfrifwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017 (mae tabl 3 yn cynnwys y costau hyn wedi'u cynyddu i brisiau 2019-20).

13. Ni fyddai dynodi ardaloedd lle caniateir ysmegu ar diroedd ysgol sydd â llety preswyl i ddisgyblion a thiroedd ysbytai yn un o ofynion gorfodol y ddeddfwriaeth ac felly nid yw'r gost o godi cysgodfeydd ac arwyddion ysmegu yn cael eu cynnwys yn yr arfarniad hwn.

14. Mae'r costau sy'n gysylltiedig ag ystyried canllawiau, diweddarau polisïau di-fwg a thalu unrhyw hysbysiadau cosb benodedig am beidio â chydymffurfio â'r ddyletswydd i arddangos arwyddion priodol yn cael eu cynnwys yn yr

Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017 (mae tabl 3 yn cynnwys y costau hyn wedi'u cynyddu i brisiau 2019-20).

Tabl 3. Crynodeb o'r costau ychwanegol sy'n gysylltiedig ag Opsiwn Dau.

	2020/21 (£)	21/22 (£)	2022/23 (£)	2023/24 (£)	2024/25 (£)
Llywodraeth Cymru					
Ymgyrch Gyfathrebu	£51,400 - £72,500	£0	£0	£0	£0
Cynhyrchu canllawiau ar gyfer sefydliadau, busnesau a'r cyhoedd.	£9,000	£0	£0	£1,600	£0
Dylunio a chyfieithu'r canllawiau newydd	£1,200	£0	£0	£0	£0
Diweddarau canllawiau CLILC sy'n ymwneud â gorfodi'r darpariaethau yn Neddf Iechyd 2006 a Rheoliadau Di-fwg 2007.	£1,600	£0	£0	£1,600	£0
Sesiynau hyfforddi gorfodaeth	£2,500	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i Lywodraeth Cymru	£65,700 - £86,800	£0	£0	£3,200	£0
Awdurdodau Lleol					
Adolygu arferion neu bolisiâu gwirfoddol presennol yn erbyn deddfwriaeth	£40,900	£0	£0	£0	£0
Hyfforddiant gorfodaeth	£9,900	£0	£0	£0	£0
Arwyddion – Ysgolion	£17,400 - £68,000	£0	£0	£0	£0

Arwyddion – Meysydd Chwarae	£24,000 - £66,700	£6,100 - £16,700	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i awdurdodau lleol	£92,200 - £185,500	£6,100 - £16,700	£0	£0	£0
Ysgolion (Gwirfoddol a gynorthwyr, sefydledig ac annibynnol)					
Adolygu arferion neu bolisiâu gwirfoddol presennol yn erbyn deddfwriaeth	£6,600	£0	£0	£0	£0
Arwyddion	£3,400 - £11,200	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i ysgolion	£10,000 - £17,800	£0	£0	£0	£0
Byrddau lechyd					
Adolygu arferion neu bolisiâu gwirfoddol presennol yn erbyn deddfwriaeth	£3,500	£0	£0	£0	£0
Arwyddion	£17,500 - £22,000	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i Fyrddau lechyd	£21,000 - £25,500	£0	£0	£0	£0
Ysbytai Annibynnol					
Adolygu arferion neu bolisiâu gwirfoddol presennol yn erbyn deddfwriaeth	£900				
Arwyddion	£3,400 - £4,000	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau ar gyfer ysbytai annibynnol	£4,300 - £4,900	£0	£0	£0	£0
Y Cyhoedd					
Hysbysiadau cosb benodedig	£3,100	£4,200	£4,00	£2,000	£2,000
Dirwyon	£2,000	£1,800	£2,200	£600	£600

Cyfanswm y costau i'r cyhoedd	£5,100	£6,000	£6,200	£2,600	£2,600
Cyfanswm y costau	£198,300 - £325,600	£12,100 - £22,700	£6,200	£5,800	£2,600

Manteision

Llywodraeth Cymru

15. Mae'r manteision i Lywodraeth o ran yr opsiwn hwn wedi'u cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017. Nid oes unrhyw fanteision ychwanegol i'r rhai a nodwyd yn flaenorol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwnnw i Lywodraeth Cymru o dan yr opsiwn hwn.

Gorfodaeth

16. Byddai gorfodaeth yn elwa o roi ystyr i 'ddim yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig' gan y byddai hyn yn rhoi eglurder wrth gymhwyso'r darpariaethau ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus ac unrhyw fangre ddi-fwg yn y dyfodol sydd ddim yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig.

17. Mae manteision eraill o ran gorfodaeth yn cael eu nodi yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017.

Tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus

18. Mae'r manteision i reolwyr tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus sy'n gweithredu polisïau di-fwg gwirfoddol ar hyn o bryd a fyddai'n cael eu hategu gan ddeddfwriaeth o dan yr opsiwn hwn yn cael eu nodi yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017. Nid oes unrhyw fanteision ychwanegol i'r rhai a nodwyd yn flaenorol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwnnw i reolwyr tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus o dan yr opsiwn hwn.

Y Cyhoedd

19. Bydd arwyddion clir sy'n hysbysu'r cyhoedd nad yw ysmegu'n cael ei ganiatáu yn ôl y gyfraith ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus yn helpu gyda chydymffurfio ac felly'n helpu'r cyhoedd i osgoi cael dirwy hysbysiad cosb benodedig am ysmegu mewn lle di-fwg.

Iechyd

20. Byddai Opsiwn Dau yn gweithio ochr yn ochr â mesurau rheoli tybaco eraill i ddadnormaleiddio ysmegu ymhellach a lleihau'r peryglon o ddod i gysylltiad â mwg ail-law. Caiff y manteision hyn eu harchwilio yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017. Nid oes unrhyw fanteision iechyd ychwanegol i'r rhai a nodwyd yn flaenorol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwnnw.

Opsiwn Tri – Cyflwyno rheoliadau ar waharddiadau ysmegu ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus gyda newidiadau i ofynion presennol Rheoliadau Mangreoedd etc. Di-fwg (Cymru) 2007

Disgrifiad

21. Byddai'r opsiwn hwn fel Opsiwn Dau ond gyda rhai newidiadau i'r darpariaethau di-fwg a sefydlwyd gan Reoliadau 2007.

Diffiniadau

22. Byddai Opsiwn Tri yn diweddar ystyr 'sylweddol gaeedig' a sefydlwyd gan Reoliadau 2007. Byddai'r newid hwn yn egluro y dylid cynnwys strwythurau eraill sy'n rhan o berimedr y fangre wrth wneud ystyriaeth o'r fath.

Esemptiadau

23. Mae Rheoliadau 2007 yn darparu bod anheddau sy'n weithleoedd yn ddi-fwg yn y rhannau hynny a ddefnyddir at ddibenion gwaith yn unig ac y dylai'r rhannau hynny fod yn ddi-fwg drwy'r amser yn unol â Deddf 2006. Byddai Opsiwn Tri yn newid y ddarpariaeth hon i gefnogi'r bwriad polisi o amddiffyn cynifer o weithwyr â phosibl rhag peryglon mwg ail-law, gan gynnwys y rhai sy'n gweithio yn anheddau pobl eraill. Mae Opsiwn 3 yn dileu esemptiadau ar gyfer mathau penodol o weithgareddau gwaith o'r broses o asesu a yw annedd yn weithle at ddibenion Adran 7 o Ddeddf 2017. Diffiniwyd gweithgareddau gwaith yn benodol yn Rheoliadau 2007 ac roeddent yn ymwneud â darparu gwasanaeth i'r personau sy'n byw yno, megis gofal personol/iechyd, cynorthwyo gyda gwaith domestig neu waith cynnal a chadw ac ati. Effaith dileu'r esemptiadau hyn yw y bydd pob math o weithgareddau gwaith yn cael eu cynnwys wrth asesu a yw annedd yn weithle ac felly bydd yn ofynnol i fwy o leoedd gwaith fod yn ddi-fwg. Fodd bynnag, cyfyngir yr effaith hon gan adran 7(5) o Ddeddf 2017 sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r manau a bennir yn anheddau/gweithleoedd fod yn ddi-fwg yn y rhannau a ddefnyddir fel gweithle yn unig ac am y cyfnod y'u defnyddir felly.

24. Byddai Opsiwn Tri yn disodli tri o'r esemptiadau presennol yn Rheoliadau 2007 gydag esemptiadau dros dro. Ar gyfer unedau iechyd meddwl, byddai'r caniatâd i ddynodi ystafell lle caniateir ysmegu yn y fangre yn dod i ben 18 mis ar ôl i'r rheoliadau ddod i rym. Ar gyfer gwestai, tai llety, tafarnau, hostelau a chlybiau aelodau ("gwestai, etc") byddai'r caniatâd i ddynodi ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu yn dod i ben 12 mis ar ôl i'r rheoliadau ddod i rym. Bydd yn ofynnol i lety gwyliau hunangynhwysol neu lety dros dro (fel carafannau statig a ddefnyddir at ddibenion rhentu fel llety gwyliau neu ddibenion dros dro, eiddo gwyliau i'w osod fel bythynnod a chabanau gwyliau, a fflatiau a rhandai a ddarperir i'w gosod am dymor byr) fod yn ddi-fwg 12 mis ar ôl i'r rheoliadau ddod i rym. Unwaith y bydd yr esemptiadau dros dro hyn wedi dod i ben, byddai'n rhaid i unedau iechyd meddwl, gwestai, etc a llety gwyliau a llety dros dro fod yn ddi-fwg drwy gydol eu mangreoedd caeedig a sylweddol gaeedig.

Dyletswydd i atal ysmegu

25. Byddai Opsiwn Tri yn cyflwyno dyletswydd ar y rhai sy'n rheoli tiroedd ysgolion, tiroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus i gymryd camau rhesymol i atal ysmegu. Mae angen y ddyletswydd hon er mwyn sefydlu cyfrifoldeb am atal ysmegu.

Arwyddion dim ysmegu

26. Byddai Opsiwn Tri yn lleihau'r gofynion sylfaenol ar gyfer pob math o arwyddion di-fwg drwy lacio'r gofynion ynglŷn â'r rhybudd graffig a dileu'r rhybudd testun penodol ar gyfer mangreoedd caeedig a sylweddol gaeedig di-fwg. Y bwriad fyddai adolygu'r gofynion arwyddion dim ysmegu ar diroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus dair blynedd ar ôl i'r darpariaethau ddod i rym gyda'r bwriad o'u llacio – os bydd cydymffurfiaeth â'r gwaharddiadau ysmegu ar lefelau derbyniol - i'r un gofynion llai caeth â mangreoedd caeedig a sylweddol gaeedig.

27. Mae Tabl 2 yn rhoi crynodeb o'r newidiadau i'r gofynion arwyddion dim ysmegu a gynigir o dan Opsiwn Tri.

Tabl 2

Agwedd ar arwydd	Rheoliadau 2007	Cynnig Opsiwn 3
Rhybudd graffig	<u>Mangreoedd</u> Rhaid i arwydd dim ysmegu gynnwys cynrychiolaeth graffig o sigarét sydd wedi'i thanio wedi'i amgylchynu gan gylch coch o leiaf 85 milimetr o ddiamedr gyda bar coch ar draws y cylch sy'n croesi'r symbol sigarét. <u>Cerbydau</u> Rhaid i arwydd dim ysmegu gynnwys cynrychiolaeth graffig o sigarét sydd wedi'i thanio wedi'i amgylchynu gan gylch coch o leiaf 75 milimetr o ddiamedr gyda bar coch ar draws y cylch sy'n croesi'r symbol sigarét.	<u>Holl fangreoedd a cherbydau</u> Rhaid i'r arwydd dim ysmegu gynnwys cynrychiolaeth graffig ddealladwy o sigarét wedi'i thanio mewn cylch gyda llinell drwyddo sy'n croesi'r symbol sigarét.
Maint/siâp cyffredinol	<u>Mangreoedd</u> Rhaid iddo fod yn wastad ac yn hirsgwar ac o leiaf 160 milimetr wrth 230 milimetr. <u>Cerbydau</u> Heb ei bennu.	<u>Holl fangreoedd a cherbydau</u> Heb ei bennu.

<p>Rhybudd ysgrifenedig</p>	<p><u>Mangreoedd</u> Rhaid cynnwys y geiriau canlynol – “Mae ysmygu yn y fangre hon yn erbyn y gyfraith / It is against the law to smoke in these premises”.</p> <p><u>Cerbydau</u> Amherthnasol.</p>	<p><u>Mangreoedd a cherbydau caeedig a sylweddol gaeedig</u> Heb ei bennu.</p> <p><u>Tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus</u> [Fel Opsiwn Dau] Rhaid cynnwys rhybudd dwyieithog sy’n hawdd ei ddarllen yn Gymraeg ac yn Saesneg na chaniateir ysmygu yn y fangre sy’n cael ei chwmpasu gan y gofynion di-fwg gyda neges rhybudd benodol yn unol â’r math o fangre.</p> <p>Er enghraifft: “<i>Mae ysmygu yn nhir yr ysbyty hwn yn erbyn y gyfraith/ It is against the law to smoke in these hospital grounds</i>”; ar gyfer meysydd chwarae sydd heb ffiniau clir “<i>Mae ysmygu o fewn 5 metr i’r cyfarpar chwarae hwn yn erbyn y gyfraith/It is against the law to smoke within 5 metres of this play equipment</i>”.</p>
<p>Lleoliad</p>	<p><u>Mangreoedd</u> Rhaid ei arddangos mewn lle amlwg wrth neu’n agos at bob mynedfa i fangre ddi-fwg.</p> <p><u>Cerbydau</u> Rhaid ei arddangos mewn man amlwg ym mhob adran o’r cerbyd, sy’n cael ei orchuddio’n gyfan gwbl neu’n rhannol gan do, gan gynnwys caban y gyrrwr.</p>	<p><u>Mangreoedd a cherbydau caeedig a sylweddol gaeedig</u> Heb ei bennu.</p> <p><u>Tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus</u> [Fel Opsiwn Dau] Rhaid ei arddangos mewn lle amlwg wrth neu’n agos at bob mynedfa i fangre ddi-fwg; ar gyfer meysydd chwarae heb unrhyw ffiniau clir, mewn man amlwg ger y maes chwarae.</p>

Cerbydau Di-fwg

28. Byddai Opsiwn Tri yn ychwanegu at y mathau o gerbydau caeedig y mae'n ofynnol iddynt fod yn ddi-fwg drwy ei gwneud yn ofynnol i gerbydau caeedig fod yn ddi-fwg wrth gael eu defnyddio at ddibenion gwaith cyflogedig neu wirfoddol tra'n cario person sy'n derbyn nwyddau neu wasanaethau gan y sawl sy'n defnyddio'r cerbyd. Nid yw'r darpariaethau presennol ar gerbydau di-fwg yn cwmpasu cerbydau o'r fath oherwydd nad ydynt yn cael eu defnyddio'n gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion gwaith neu drafnidiaeth gyhoeddus ac nad ydynt yn cael eu defnyddio'n breifat ar adeg eu defnyddio. Er enghraifft, car a ddefnyddir wrth ofalu am blant i fynd â phlant i/o'r ysgol ond a ddefnyddir fel arall at ddibenion preifat, cymdeithasol neu ddomestig; car sy'n cael ei ddefnyddio'n rhan-amser yn unig i ddarparu gwasanaethau hurio preifat. Ni fyddai'n ofynnol i'r cerbydau hyn fod yn ddi-fwg drwy'r amser, dim ond pan fydd person yn y cerbyd sy'n derbyn nwyddau neu wasanaethau gan y person sy'n defnyddio'r cerbyd.

Costau

Llywodraeth Cymru

29. Byddai cost yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn wrth weithredu'r ddeddfwriaeth a chynhyrchu canllawiau cysylltiedig.

30. Byddai angen hysbysebu'r ddeddfwriaeth newydd gydag ysgolion, ysbytai, awdurdodau lleol, darparwyr gofal plant, gwestai, etc, gweithredwyr twristiaeth a'r cyhoedd yn gyffredinol. Ar gyfer rheolwyr mangreoedd a swyddogion gorfodi, byddai hyn yn cael ei wneud drwy ddefnyddio'r llwybrau cyfathrebu arferol. Byddai ymgyrch gwybodaeth gyhoeddus hefyd ar ddarpariaethau newydd y gwaharddiad ar ysmegu.

31. Yn y Memorandwm Esboniadol sy'n cefnogi Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017, y dull o ddarparu canllawiau oedd diweddarau'r canllawiau di-fwg presennol. Fodd bynnag, ers yr ymgynghoriad, daeth yn amlwg y bydd angen ailwampio'r canllawiau'n fwy helaeth felly mae'r costau wedi'u diweddarau i adlewyrchu'r gwaith ychwanegol. Amcangyfrifir bod y costau hyn tua £9,000 er mwyn talu costau staffio i ysgrifennu'r canllawiau (yn seiliedig ar 6,000 o eiriau) ac ymgysylltu â rhanddeiliaid i sicrhau bod y canllawiau'n addas at y diben. Mae hyn yn seiliedig ar tua phum wythnos o swyddog gweithredol uwch cyfwerth ag amser llawn (£5,500) i ddatblygu'r canllawiau, a phum wythnos o gymorth tîm cyfwerth ag amser llawn ar gyfer cymorth gweinyddol (tua £3,500).

32. Rhagwelir y byddai angen wythnos o waith swyddog gweithredol 0.5 cyfwerth ag amser llawn ar ddylunio a chysodi, a fyddai'n costio tua £600. Amcangyfrifir y byddai cyfieithu a phrawfddarllen yn costio tua £600. Ni fyddai unrhyw gostau argraffu ar gyfer y canllawiau gan mai dim ond yn electronig y byddent yn cael eu cynhyrchu. Cyfanswm y gost ar gyfer datblygu, dylunio a chyfieithu'r canllawiau felly fyddai £10,200. Byddai'r costau sy'n gysylltiedig â chynhyrchu'r canllawiau yn cael eu hysgwyddo yn 2020/21.

33. Byddai'r canllawiau'n cael eu diweddarau bob tair blynedd. Rhagwelir y byddai hyn yn gofyn am tua wythnos o waith swyddog gweithredol uwch

cyfwerth ag amser llawn, a fyddai'n cyfateb i tua £1,100. Byddai costau dylunio a chyfieithu yn gyfystyr â hanner y costau gwreiddiol, cyfanswm o £600. Ni fyddai unrhyw gostau argraffu ar gyfer yr adolygiad gan mai dim ond yn electronig y byddai'n cael ei gynhyrchu. Felly cyfanswm y gost ar gyfer pob adolygiad fyddai tua £1,700, yn cael ei ysgwyddo bob tair blynedd. Byddai'r adolygiad cyntaf yn cael ei gynnal yn 2023-24.

34. Yn yr un modd, byddai angen diweddarau canllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru¹³ sy'n ymwneud â gorfodi'r darpariaethau yn Neddf 2006 a Rheoliadau 2007 i gynnwys dull cymorth a gorfodi cyffredin o ymdrin â'r darpariaethau newydd, gyda chyngor arfer gorau ar gyfer y rhai sy'n gweithredu'r ddeddfwriaeth.
35. Ystyriwyd y costau ar gyfer yr ymgyrch gwybodaeth i'r cyhoedd yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Deddf 2017. Yn seiliedig ar yr aseiad hwnnw, amcangyfrifir bod y gost i Lywodraeth Cymru yn 2020-21 rhwng £51,400 a £72,500 (mae costau wedi'u cynyddu i brisiau 2019-20).

Gorfodaeth

36. O dan yr opsiwn hwn, byddai'r ddyletswydd i atal ysmegu yn cael ei chymhwyso ar gyfer tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus. Darperir canllawiau i reolwyr y mangreoedd hyn i'w cynorthwyo i weithredu'r ddyletswydd, i ddangos cydymffurfiaeth ac i sicrhau cysondeb wrth gymhwyso unrhyw gamau gorfodi. Bydd hyfforddiant ar gael i swyddogion gorfodi ar yr elfen hon hefyd.
37. Roedd cyllid o £2,000,000 y flwyddyn ar gael i awdurdodau lleol pan ddaeth Rheoliadau 2007 i rym. Gan fod y gofynion di-fwg presennol bron yn gweithredu eu hunain, byddai disgwyl i'r gwaith o orfodi'r gofynion di-fwg estynedig gael eu cynnwys yn y gyllideb bresennol hon.

Anheddau sy'n weithleoedd

38. Ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i anheddau sy'n weithleoedd o dan yr opsiwn hwn gan na ddisgwylir i anheddau wneud unrhyw addasiadau i'r fangre er mwyn bod yn ddi-fwg yn ystod yr amser y maent yn cael eu defnyddio fel gweithle. Nid oes gofyniad cyfreithiol i arddangos arwyddion dim ysmegu oherwydd bod anheddau wedi'u hesemptio o'r gofynion ar arwyddion gan Ddeddf 2017; o ganlyniad nid oes unrhyw gostau cysylltiedig ar gyfer arwyddion.

Cerbydau di-fwg

39. Ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i berchnogion cerbydau di-fwg o dan yr opsiwn hwn. Nid yw'n ofynnol i gerbydau nad ydynt yn cael eu defnyddio'n gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion gwaith, ond y mae'n ofynnol iddynt fod yn ddi-fwg pan fo person yn y cerbyd yn derbyn nwyddau neu wasanaethau gan berson arall hefyd yn y cerbyd, ddangos arwyddion dim ysmegu. O ganlyniad, nid oes unrhyw gostau cysylltiedig ar gyfer

---

¹³ www.wlga.gov.uk/download.php?id=1235&l=1

arwyddion.

Gwestai, Tai llety, Tafarnau, Hostelau a Chlybiau Aelodau a llety gwyliau a llety dros dro.

40. Efallai y bydd rhai costau i reolwyr gwestai, etc, o ran cael gwared ar unrhyw ystafelloedd a ddynodwyd ar gyfer ysmegu o dan Reoliadau 2007, yn ogystal ag i berchnogion/rheolwyr llety hunangynhwysol a ddefnyddir at ddibenion dros dro neu wyliau. Byddai'r rhain yn gostau sy'n gysylltiedig ag adolygu'r canllawiau newydd, diweddarau eu polisi ysmegu a glanhau'r llety a'i ddodrefn meddal yn drylwyr.
41. Nid oes data cadarn ar faint o westai etc a llety hunangynhwysol a ddefnyddir at ddibenion dros dro neu wyliau yng Nghymru sy'n caniatáu ysmegu. Wrth chwilio ar y we, gwelwyd mai ychydig iawn o westai etc yng Nghymru sy'n darparu ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu neu garafannau sefydlog a llety rhent gwyliau (bythynnod etc) sy'n caniatáu ysmegu; er ei bod yn bosibl nad yw pob mangre sy'n caniatáu ysmegu yn hysbysebu hyn yn benodol, ymddengys nad yw'r esemptiad a ddarperir gan Reoliadau 2007 yn cael ei ddefnyddio'n eang.
42. Mae data diweddaraf Llywodraeth Cymru ar stoc¹⁴ gwelyau yn dangos bod 96,386 o leoedd gwely ar gael yng Nghymru yn y sector Gwasanaeth (gwestai, tai llety a sefydliadau gwely a brecwast) a hostelau yn 2013. Gan dybio bod y rhan fwyaf o ystafelloedd gwely mewn gwestai, etc yn ystafelloedd dwbl, rydym wedi seilio amcangyfrifon cost fesul ystafell wely yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol hwn ar fod tua 48,193 o ystafelloedd gwely ledled gwestai, etc yng Nghymru. O ystyried prinder data cadarn ar ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu mewn gwestai, etc a'r nifer fach a restrir ar y we, rydym wedi seilio amcangyfrifon cost ar ystod o 1% i 2% o ystafelloedd gwely mewn gwestai, etc sef tua 482 i 964 o ystafelloedd gwely ledled Cymru lle caniateir ysmegu. Mae'r un set o ddata yn dangos bod 3,429 o lety â gwasanaeth a gwestai yng Nghymru yn 2013. Felly, rydym wedi seilio amcangyfrifon cost fesul mangre ar yr un amrediad o 1% a 2%, (sy'n cyfateb i tua 34 i 68 o fangreoedd) ledled Cymru sydd ag un neu fwy o ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu.
43. Dangosodd data stoc gwelyau Llywodraeth Cymru hefyd fod 7,067 o sefydliadau hunanarlwyo (bythynnod, rhandai ac ati), a 1,322 o sefydliadau yng Nghymru yn cynnig safle carafannau/gwersylla. Deellir bod amrywiaeth mawr rhwng parciau/safleoedd gwyliau, gyda rhai'n lletya cannoedd o garafannau ac eraill yn lletya dim ond ychydig. Nid yw'r data ychwaith yn gwahaniaethu rhwng sefydliadau sy'n darparu gwersylla a'r rhai sy'n darparu carafannau, nac yn wir y rhai sy'n cynnig carafannau i'w rhentu ar gyfer gwyliau, yn hytrach nag i'w defnyddio fel annedd. O ganlyniad, nid yw'n bosibl amcangyfrif yn gywir nifer y mathau hyn o fangreoedd sy'n caniatáu ysmegu ar hyn o bryd ac y bydd y darpariaethau'n effeithio arnynt. Felly, mae amcangyfrifon cost yn seiliedig ar ystod o 1% i 2% o sefydliadau hunangynhwysol a sefydliadau gwersylla carafannau sy'n cyfateb i 84 i 168

---

¹⁴ Crynodeb o Ddata Stoc Gwelyau Cymru: Sefyllfa ym mis Mawrth 2013. Llywodraeth Cymru <https://llyw.cymru/stoc-llety-mawrth-2013>

o fangreoedd dros dro neu wyliau hunangynhwysol ledled Cymru sy'n caniatáu ysmegu.

44. Byddai angen i reolwyr gwestai, etc ystyried y ddeddfwriaeth yn erbyn eu polisi ysmegu presennol a darllen unrhyw ganllawiau cysylltiedig. Fodd bynnag, byddai hyn yn cael ei gyfyngu i'r mangreoedd hynny sydd ar hyn o bryd yn caniatáu ysmegu mewn ystafelloedd gwely dynodedig gan na fyddai llawer o gamau gofynnol ar gyfer gwestai, etc sydd eisoes yn gweithredu polisi dim ysmegu llwyr. Bydd gwestai, etc gydag ystafelloedd ysmegu yn amrywio o ran faint o amser y maent yn ei neilltuo i wneud y gwaith hwn ac felly tybir y byddai pob mangre, ar gyfartaledd, yn treulio awr arno. Gan dybio mai rheolwr neu berchennog gwesty, etc fyddai'n ymgymryd â'r gwaith hwn, amcangyfrifir mai cyfanswm y gost fyddai rhwng £548 a £1,096 yn y flwyddyn gyntaf. Mae hyn yn seiliedig ar ddata'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar gyfraddau cyflog cymedrig fesul awr i reolwyr gwestai a llety¹⁵ a rhwng 34 a 68 o fangreoedd lle mae angen gwneud y gwaith hwn. Gwnaed tybiaethau tebyg mewn perthynas â llety dros dro neu wyliau hunangynhwysol yng Nghymru. Byddai cyfanswm y gost yn yr ystod o £1,354 i £2,708 yn y flwyddyn gyntaf.
45. Mae'r costau i lanhau unrhyw ystafelloedd gwely ysmegu yn drwyadl wedi'u seilio ar y rhai sydd ar gael ar gyfer fflatiau stiwdio, gan y byddai'r rhain yn gyffredinol yn cynnwys ystafell ymolchi a chegin fach ac felly'n debyg i ystafell wely en-suite. Wrth chwilio ar wefannau darparwyr gwasanaethau glanhau¹⁶, gwelwyd bod y costau tua £125 i £150 fesul fflat stiwdio; cost ychwanegol glanhau stemio neu sych-lanhau carped ystafell wely o faint cyfartalog, un matres dwbl, un gadair freichiau ac un pâr o lenni hir yw tua £125 i £175, gan roi cyfanswm cost fesul ystafell wely o rhwng £250 a £325. Mae llety hunangynhwysol, fel carafannau a bythynnod, yn tueddu i fod yn fwy nag ystafell wely en-suite mewn gwesty, ond mae'r amrywiaeth o'r mathau hyn o lety yn ei gwneud yn anodd cynhyrchu amcangyfrifon cost. At y dibenion hyn, amcangyfrifir bod y costau rhwng £400 a £500.
46. Yn seiliedig ar ystod o 482 i 964 o ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu ar hyn o bryd mewn gwestai, etc sydd angen eu glanhau'n drwyadl am gost fesul ystafell wely o rhwng £250 a £325, amcangyfrifir bod y gost i westai, etc i fynd yn gwbl ddi-fwg rhwng £120,500 a £313,300 ym mlwyddyn gyntaf y broses weithredu. Ystyrir bod y costau sy'n gysylltiedig â chynnal a chadw ystafelloedd gwely o'r pwynt hwnnw yn rhan o fusnes arferol ac felly nid ydynt wedi'u cynnwys yn ffigurau'r blynyddoedd nesaf. Ar gyfer llety hunangynhwysol a ddefnyddir at ddibenion gwyliau neu dros dro, yr amcangyfrif ar gyfer costau glanhau yw rhwng £33,600 ac £84,000.
47. Byddai'n rhaid cael gwared ar unrhyw arwyddion 'caniateir ysmegu' ac ystyrir bod y costau ynghlwm wrth hynny yn fach iawn. Ni fyddai unrhyw

15 Rhanbarth Gwaith Galwedigaeth SOC10 (4) Tabl 15.6a Tâl Fesul Awr (cymedr £16.12) – Heb gynnwys goramser 2019. Y Swyddfa Ystadegau Gwladol.

<https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/earningsandworkinghours/datasets/regionbyoccupation4digitsoc2010asetable15>

16 Ystyriwyd mai fflat stiwdio oedd yr eiddo mwyaf tebyg i ystafell wely mewn gwesty, etc sy'n aml yn cynnwys ystafell ymolchi en-suite. Costau wedi eu dyfynnu o <http://www.bdcleaning.co.uk/prices.html>, http://www.clean-and-dusted.co.uk/cleaning_services_pricelist.php, <http://busyhandscleaners.co.uk/prices/#1494394796419-1ccb5461-ea08>

ofyniad cyfreithiol i roi arwyddion dim ysmegu yn lle'r rhain yn yr ystafelloedd gwely/mangreoedd a ddynodwyd yn flaenorol ar gyfer ysmegu, er y gall rheolwyr mangreoedd ddewis arddangos arwyddion newydd. Mae'n ofynnol i ardaloedd caeedig eraill y gwestai, etc fod yn ddi-fwg ac felly tybir y byddai gwestai, etc eisoes yn arddangos arwyddion dim ysmegu wrth y brif fynedfa/prif fynedfeydd i'r fangre yn unol â gofynion Rheoliadau 2007. Felly, nid oes unrhyw gostau'n gysylltiedig ag arwyddion newydd nac ychwanegol.

48. Gall gwestai, etc sydd â nifer o ystafelloedd gwely lle caniateir ysmegu /sefydliadau sy'n darparu llety hunangynhwysol sy'n caniatáu ysmegu golli peth busnes os yw cwsmeriaid yn dewis aros yn y fangre dim ond oherwydd eu bod yn darparu llety lle caniateir ysmegu. Fodd bynnag, efallai y byddant yn ennill rhywfaint o fusnes gan gwsmeriaid na fyddent yn dewis aros yno fel arall oherwydd bod ysmegu yn cael ei ganiatáu mewn rhai o'r ystafelloedd gwely. Felly, ystyrir bod yr effaith gyffredinol ar fusnes gwestai, etc a'r sector twristiaeth gwyliau a llety dros dro, yn niwtral o ran cost.

Unedau iechyd meddwl

49. Bydd costau ar gyfer unedau iechyd meddwl sydd wedi dynodi ystafelloedd ysmegu o dan yr esemptiad a ddarperir gan Reoliadau 2007. Mae'r costau o gael gwared ar yr ystafelloedd ysmegu yn cynnwys adolygu canllawiau newydd a diweddarau polisiâu ysmegu. Nid yw costau sy'n gysylltiedig â glanhau ystafell lle caniateir ysmegu mewn uned iechyd meddwl wedi'u cynnwys gan ein bod yn deall nad oes llawer o ddodrefn mewn ystafelloedd o'r fath gan amlaf oherwydd y risg o dân (h.y. dim carped na llenni; dodrefn plastig yn unig).
50. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru holiadur i unedau iechyd meddwl yng Nghymru (ysbytai iechyd meddwl y GIG, unedau iechyd meddwl preifat i oedolion a chartrefi gofal gydag unedau iechyd meddwl). Mae'r ymatebion a gafwyd gan unedau iechyd meddwl preifat a rhai'r GIG, ynghylch a yw ystafelloedd ysmegu dan do wedi'u dynodi, yn dangos bod y niferoedd yn isel, bod gan y rhan fwyaf bolisiau ysmegu dan do ar waith a bod gan y rhan fwyaf ohonynt fannau ysmegu dynodedig yn yr awyr agored. O'r holl ymatebion, nodwyd mai cyfanswm yr ystafelloedd ysmegu dynodedig oedd un ar ddeg.
51. Byddai'n rhaid i reolwyr unedau iechyd meddwl ystyried y ddeddfwriaeth o'i gymharu â'u polisi ysmegu presennol a darllen unrhyw ganllawiau cysylltiedig. Byddai hyn yn cael ei gyfyngu i'r unedau iechyd meddwl hynny sydd ar hyn o bryd yn caniatáu ysmegu mewn ystafelloedd dynodedig gan na fyddai llawer o gamau'n ofynnol ar gyfer y rhai sydd eisoes yn gweithredu polisi cwbl ddi-fwg dan do. Tybir y byddai pob uned iechyd meddwl yn treulio awr ar y gwaith. Gan dybio mai'r rheolwr fyddai'n diweddarau'r canllawiau; amcangyfrifwn y byddai'r gost tua £200 yn y flwyddyn gyntaf. Mae hyn yn seiliedig ar ddata'r Swyddfa Ystadegau

Gwladol ar gyfraddau cyflog fesul awr ar gyfer rheolwyr a pherchnogion gofal preswyl, gofal dydd a gofal cartref¹⁷.

52. Byddai'n rhaid cael gwared ar arwyddion presennol sy'n dangos bod ysmegu'n cael ei ganiatáu mewn ystafell ddynodedig. Ni fyddai unrhyw ofyniad cyfreithiol i osod arwyddion dim ysmegu yn lle hynny. Bydd eisoes yn ofynnol i'r unedau iechyd meddwl ddangos arwyddion dim ysmegu sy'n cydymffurfio â'r rheoliadau gan y bydd rhannau o'r fangre yn ddi-fwg yn barod.
53. Efallai y bydd costau i'r unedau iechyd meddwl sy'n dewis dynodi ardal ar gyfer ysmegu ar eu tir. Fodd bynnag, ni fyddai dynodi ardaloedd ysmegu ar y tir yn un o ofynion gorfodol y ddeddfwriaeth ac felly ni fyddai costau o'r fath, gan gynnwys codi cysgodfeydd ysmegu ac arwyddion, yn cael eu cynnwys yn yr arfarniad hwn.
54. Nododd yr ymatebion i holiadur Llywodraeth Cymru a anfonwyd i unedau iechyd meddwl hefyd fod pob un ac eithrio un yn cynnig therapi disodli nicotin neu gyngor a chymorth i roi'r gorau i ysmegu. Efallai y bydd cynnydd yn nifer y bobl sy'n manteisio ar y gwasanaethau hyn ond dylid tybio bod y ddarpariaeth honno eisoes ar gael i bob claf o fewn cyllidebau presennol ac felly ni fyddai hynny'n gynnydd gwirioneddol. Gellid lleihau yr amser y mae staff yn ei dreulio yn mynd â chleifion i ardaloedd ysmegu tu allan drwy sicrhau bod unrhyw fannau ysmegu dynodedig ar diroedd ysbytai wedi'u lleoli mor agos â phosibl at yr uned iechyd meddwl a thrwy gyfyngu pob egwyl ysmegu i adegau penodol.

Tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus

55. Ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i reolwyr tiroedd ysbytai, tiroedd ysgolion na meysydd chwarae cyhoeddus o dan yr opsiwn hwn y tu hwnt i'r rhai a nodwyd eisoes yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017 (mae tabl 4 yn cynnwys y costau hyn wedi'u cynyddu i brisiau 2019-20). Dim ond ychydig o arwyddion di-fwg ychwanegol fyddai eu hangen i'w gwneud yn glir bod ysmegu ar y tir yn erbyn y gyfraith, a bod y costau sy'n gysylltiedig â'r rhain wedi'u cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i'r Ddeddf (mae tabl 4 yn cynnwys y costau hyn wedi'u cynyddu hyd at brisiau 2019-20). Gellir cadw arwyddion presennol sy'n ymwneud â gwahardd ysmegu yn wirfoddol ar diroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus a gall rhai hyd yn oed gydymffurfio â'r gofynion sylfaenol arfaethedig ar y rhybudd graffig yn dibynnu ar y dyluniad; er y bydd angen arwydd sy'n dwyn y rhybudd ysgrifenedig ym mhob achos. Efallai y bydd rhai ysgolion eisoes yn gweithredu gwaharddiadau ysmegu gwirfoddol ar eu tir a gellid cadw'r arwyddion hyn hefyd.
56. Mae'r costau sy'n gysylltiedig â chanllawiau'r gofynion newydd, diweddarau polisiau a thalu unrhyw hysbysiadau cosb benodedig y gellir eu cyflwyno

---

17 Rhanbarth Gwaith Galwedigaeth SOC10 (4) Tabl 15.6a Tâl Fesul Awr (cymedr £17.33) – Heb gynnwys goramser 2019. Y Swyddfa Ystadegau Gwladol.
<https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/earningsandworkinghours/datasets/regionbyoccupation4digitsoc2010ashtable15>

mewn perthynas â throseddau di-fwg yn cael eu cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i Ddeddf 2017 (mae tabl 4 yn cynnwys y costau hyn a gaiff eu codi i brisiau 2019-20).

57. Gall y bydd costau i reolwyr tiroedd ysbytai ac ysgolion sy'n darparu llety preswyl i ddisgyblion, sy'n dewis dynodi ardal ar gyfer ysmegu ar eu tir. Byddai'r rhain yn gysylltiedig â chydymffurfio â gofynion dynodiad o'r fath fel marcio'r ardal ar gyfer ysmegu yn glir, cofnodi'r dynodiad a'i gyfathrebu i'r rhanddeiliaid perthnasol, ynghyd ag unrhyw gostau eraill fel gosod biniau ar gyfer sbwriel ysmegu. Fodd bynnag, gan nad yw gwneud dynodiad o'r fath yn ofyniad cyfreithiol, nid yw'r costau hyn wedi'u cynnwys yma.

Rheolwyr mangreoedd a cherbydau di-fwg caeedig a sylweddol gaeedig

58. Ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i reolwyr mangreoedd a cherbydau di-fwg caeedig a sylweddol gaeedig o dan yr opsiwn hwn gan y byddai arwyddion dim ysmegu presennol yn cydymffurfio â'r darpariaethau newydd. Nid oes angen i gerbydau sydd ddim yn cael eu defnyddio'n gyfan gwbl neu'n bennaf ar gyfer gwaith cyflogedig neu wirfoddol, oni bai pan fydd aelodau'r cyhoedd yn dod i dderbyn nwyddau neu wasanaethau, fod yn ddi-fwg i arddangos arwyddion dim ysmegu, ac felly nid oes unrhyw gostau cysylltiedig.

59. Pe bai rheolwyr yn dewis newid eu harwyddion dim ysmegu oherwydd gwaith adnewyddu neu wrth baratoi mangre newydd, bydd ganddynt hyblygrwydd i ddewis maint a lliw yr arwydd dim ysmegu ar yr amod bod y rhybudd graffig yn cydymffurfio. O ganlyniad, efallai y bydd rhai arbedion cost, er nad yw'r rhain wedi'u meintioli yma.

Y Cyhoedd

60. Gallai dileu'r gofynion penodol ar faint a lleoliad arwyddion di-fwg arwain at arwyddion nad yw'r cyhoedd yn sylwi arnynt mewn mangreoedd caeedig a sylweddol gaeedig, a gallai hynny gynyddu'r risg o ysmegu mewn lle di-fwg. Fodd bynnag, mae lefelau uchel o gydymffurfiaeth gyda'r gwaharddiad presennol ar ysmegu¹⁸ ac mae newidiadau i ofynion yr arwyddion yn annhebygol o effeithio ar hyn. Yn ogystal, byddai'r gofyniad eglurdeb arfaethedig, i ryw raddau, yn pennu maint cyffredinol yr arwydd gan sicrhau nad yw mor fach fel na ellir ei ddarllen. Er lles rheolwyr mangreoedd caeedig a sylweddol gaeedig, dylid arddangos arwyddion di-fwg effeithiol er mwyn cyflawni eu dyletswydd i atal ysmegu yno.

61. Gallai cael gwared ar y gofynion penodol ar liw'r rhybudd graffig olygu nad yw pobl yn cydnabod yr arwydd fel arwydd di-fwg. Fodd bynnag, mae'r risg o hyn yn isel gan fod y symbol 'dim ysmegu' eisoes wedi ennill ei blwyf ac felly'n hawdd ei adnabod hyd yn oed pan nad yw'n arwydd coch/gwyn. Pan fo angen arwydd er mwyn cyfleu neges ar iechyd a diogelwch yn y gweithle¹⁹, mae deddfwriaeth ar wahân yn mynnu bod yr arwyddion hyn yn

¹⁸ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/216319/dh_124959.pdf

¹⁹ Mae Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1992 yn ei gwneud yn ofynnol i gyflogwr wneud asesiad risg; lle mae'r asesiad hwnnw'n canfod na ellir osgoi risg na'i leihau'n ddigonol, dylai'r cyflogwr ddarparu arwyddion diogelwch priodol i rybuddio neu roi cyfarwyddyd, neu'r ddau, i weithwyr o natur y risgiau hynny a'r mesurau i'w cymryd i ddiogelu yn eu herbyn.

goch²⁰ ac ni fyddai hyn yn newid. Felly, tybir bod nifer a gwerth yr hysbysiadau cosb benodedig a'r dirwyon a roddir yr un fath ag yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Deddf 2017.

Iechyd

62. Byddai olion mwg o unrhyw ardaloedd ysmegu a ddynodir o bosib yn rhoi pobl sy'n agos at yr ardaloedd hynny mewn cysylltiad â mwg ail-law. Dylai'r amodau dynodi leihau hyn drwy orfodi i'r ardaloedd dynodedig gael eu lleoli o leiaf 10 metr o unrhyw fangre ddi-fwg arall heblaw'r mangreoedd di-fwg lle mae'r ardal wedi'i dynodi. Mewn mannau awyr agored, mae tystiolaeth yn awgrymu bod y niwed o fwg ail-law yn disgyn o un sigarét ar ôl 2 fetr²¹, ac yn parhau i ostwng nes bron cyrraedd sero ar bellteroedd sy'n fwy na hyn, yn enwedig y tu hwnt i 5 metr. Bydd ardal ddynodedig sydd wedi'i marcio'n glir yn sicrhau bod gan y cyhoedd y wybodaeth ynglŷn â lle caniateir ysmegu ar y tiroedd, ac felly'n lleihau'r risg y bydd pobl nad ydynt yn ysmegu yn crwydro i'r ardal mewn anwybodaeth. Bydd maint mwyaf yr ardal ddynodedig yn atal ardaloedd mawr o'r tiroedd, a fyddai fel arall yn ddi-fwg, rhag cael eu dynodi fel rhai sydd ddim yn ddi-fwg. Felly, ystyrir bod yr effaith gyffredinol ar iechyd pobl nad ydynt yn ysmegu mewn mannau ysmegu dynodedig ar diroedd ysbytai a thiroedd ysgolion perthnasol yn gyfyngedig ac nid ydynt wedi'u costio yma.

63. Gall clefion unedau iechyd meddwl ystyried yr effeithir ar eu llesiant yn negyddol drwy eu gorfodi i fynd y tu allan i ysmegu; fodd bynnag, mae ganddynt y dewis o gael therapi disodli nicotin neu gyngor ar sut i roi'r gorau i ysmegu a allai helpu i liniaru hyn. At hynny, mae hyn yn anodd ei fesur, felly nid oes unrhyw amcangyfrif wedi'i gynnwys.

Tabl 4. Crynodeb o'r costau ychwanegol sy'n gysylltiedig ag Opsiwn Tri a Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 (mae costau wedi'u cynyddu i brisiau 2019-20).

	2020/21 (£)	21/22 (£)	2022/23 (£)	2023/24 (£)	2024/25 (£)
Llywodraeth Cymru					
Ymgyrch Gyfathrebu	£51,400 - £72,500	£0	£0	£0	£0
Cynhyrchu canllawiau ar gyfer sefydliadau, busnesau a'r cyhoedd.	£9,000	£0	£0	£1,600	£0
Dylunio a chyfieithu'r canllawiau newydd	£1,200	£0	£0	£0	£0

²⁰ <http://www.legislation.gov.uk/uksi/1996/341/schedule/1/made>

²¹ <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17518219>

Diweddaru canllawiau CLILC sy'n ymwneud â gorfodi'r darpariaethau yn Neddf Iechyd 2006 a Rheoliadau Di-fwg 2007.	£1,600	£0	£0	£1,600	£0
Sesiynau hyfforddi gorfodaeth	£2,500	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i Lywodraeth Cymru	£65,700 - £86,800	£0	£0	£3,200	£0
Awdurdodau Lleol					
Adolygu arferion neu bolisiâu gwirfoddol presennol yn erbyn deddfwriaeth	£40,900	£0	£0	£0	£0
Hyfforddiant gorfodaeth	£9,900	£0	£0	£0	£0
Arwyddion – Ysgolion	£17,400 - £68,000	£0	£0	£0	£0
Arwyddion – Meysydd Chwarae	£24,000 - £66,700	£6,100 - £16,675	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i awdurdodau lleol	£92,200 - £185,500	£6,100 - £16,700	£0	£0	£0
Ysgolion (Gwirfoddol a gynorthwyr, sefydledig ac annibynnol)					
Adolygu arferion neu bolisiâu gwirfoddol presennol yn erbyn deddfwriaeth	£6,600	£0	£0	£0	£0
Arwyddion	£3,400 - £11,200	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i ysgolion	£10,000 - £17,800	£0	£0	£0	£0
Byrddau Iechyd					
Adolygu arferion neu bolisiâu gwirfoddol	£3,500	£0	£0	£0	£0

presennol yn erbyn deddfwriaeth					
Arwyddion	£17,500 - £22,000	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau i Fyrddau Iechyd	£21,000 - £25,500	£0	£0	£0	£0
Ysbytai Annibynnol					
Adolygu arferion neu bolisiau gwirfoddol presennol yn erbyn deddfwriaeth	£900				
Arwyddion	£3,400 - £4,000	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y costau ar gyfer ysbytai annibynnol	£4,300 - £4,900	£0	£0	£0	£0
Unedau Iechyd Meddwl					
Adolygu canllawiau a diweddarau polisiau ysmegu mewn unedau Iechyd meddwl	£200	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y gost i unedau Iechyd meddwl	£200	£0	£0	£0	£0
Gwestai, etc, llety gwyliau a llety dros dro					
Glanhau ystafelloedd ysmegu presennol	£120,500 i £313,000 (gwestai, etc) £34,000 i £84,000 (llety gwyliau a llety dros dro)	£0	£0	£0	£0
Adolygu canllawiau a diweddarau polisiau ysmegu mewn gwestai	£500 i £1,000 (gwestai, etc.) £1,300 i £2,700 (llety gwyliau a llety dros dro)	£0	£0	£0	£0
Cyfanswm y gost i Westai ac ati.	£156,300 i £400,700	£0	£0	£0	£0

Y Cyhoedd					
Hysbysiadau cosb benodedig	£3,100	£4,200	£4,000	£2,000	£2,000
Dirwyon	£2,000	£1,800	£2,200	£600	£600
Cyfanswm y costau i'r cyhoedd	£5,100	£6,000	£6,200	£2,600	£2,600
Cyfanswm y costau	£354,800 i £726,500	£12,100 - £22,700	£6,200	£5,800	£2,600

64. Amcangyfrifir fod cyfanswm y costau sy'n gysylltiedig â'r opsiwn hwn rhwng £354,800 a £726,500 yn y flwyddyn gyntaf, cyn gostwng yn sydyn o'r ail flwyddyn ymlaen.

Manteision

Gorfodaeth

65. Bydd y gwelliant i ystyr 'sylweddol gaeedig' yn mynd i'r afael â'r dryswch presennol ynghylch a ddylai strwythurau sydd ddim yn rhan o'r fangre ond sy'n gweithredu fel ffiniau, ac felly'n rhan o berimedr y fangre, gael eu hystyried wrth asesu a yw'r fangre'n 'gaeedig' neu'n 'sylweddol gaeedig'. Bydd hyn yn helpu i orfodi'r darpariaethau drwy egluro y dylid cynnwys strwythurau eraill sy'n rhan o berimedr y fangre wrth wneud ystyriaeth o'r fath.

66. Byddai'r gofynion mwy llac ar arwyddion dim ysmegu yn caniatáu i'r darpariaethau ymdrin â phob math o fangreoedd a cherbydau di-fwg caeedig, sylweddol gaeedig neu sydd ddim yn gaeedig neu'n sylweddol gaeedig. Bydd adolygu'r rhybudd ysgrifenedig penodedig a'r gofynion ynglŷn â lleoliad arwyddion ar diroedd ysbytai ac ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus ar ôl pedair blynedd o ddod i rym, gyda'r bwriad o gael gwared â'r gofyniad hwn os bydd cydymffurfiaeth â'r gwaharddiad ysmegu yn y manau hynny ar lefelau derbyniol, yn arwain at drefn symlach yn gyffredinol ar gyfer arwyddion dim ysmegu ar draws pob math o fangreoedd.

Anheddau sy'n weithleoedd

67. Byddai gan aelodau'r cyhoedd sy'n gweithio gartref eglurder ynghylch a ddylai eu hannedd fod yn ddi-fwg wrth ei ddefnyddio fel gweithle. Pan fydd yn ofynnol i'r annedd fod yn ddi-fwg, byddai budd i'r aelwyd oherwydd na fyddai'n rhaid i'r annedd fod yn ddi-fwg drwy'r amser (fel yn achos gofynion Rheoliadau 2007) heb unrhyw gostau cysylltiedig.

Gweithwyr mewn gwestai, etc, llety gwyliau neu lety dros dro ac unedau iechyd meddwl

68. Cyflwynwyd y gwaharddiad ysmegu i amddiffyn gweithwyr a'r cyhoedd rhag effeithiau niweidiol mwg ail-law. Byddai Opsiwn Tri yn cynnig manteision iechyd i weithwyr mewn gwestai, etc, unedau llety gwyliau a dros dro ac

unedau iechyd meddwl na fyddai'n rhaid iddynt bellach fynd i mewn i ystafell neu ystafell wely a ddynodwyd ar gyfer ysmegu wrth i'r ysmegu ddigwydd neu yn fuan wedi hynny i ymgymryd â'u dyletswyddau gwaith. Mae'n hysbys bod mwg ail-law yn allyrru dros 50 o gemegion sy'n cael eu hadnabod fel carcinogenau, yn ogystal â nifer o gyfryngau llidiog gwenwynig²². Yn ogystal, mae ymchwil a wnaed ers Rheoliadau 2007 yn dangos y gall olion mwg tybaco sy'n loetran mewn amgylchedd dan do, sydd hefyd yn cael ei alw'n fwg trydydd-llaw, fod yn ffynhonnell o gysylltiad hirdymor â llygryddion niweidiol²³.

Unedau iechyd meddwl

69. Bydd dileu'r esemptiad yn dod â'r gyfraith yn gyfartal â defnyddwyr gwasanaethau ysbytai yn gyffredinol a bydd yn anelu at fynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd ar gyfer pobl sy'n dioddef o gyflyrau iechyd meddwl. Bydd hefyd yn dod â chyfraith Cymru yn gyfartal â Lloegr, sydd ers 1 Gorffennaf 2008 yn ei gwneud yn ofynnol i bob ardal gaeedig neu sylweddol gaeedig mewn unedau iechyd meddwl preswyl yn Lloegr fod yn ddi-fwg.

Rheolwyr mangreoedd a cherbydau di-fwg

70. Byddai cael gwared ar y manylebau ar liw a maint arwyddion dim ysmegu o Reoliadau 2007 yn caniatáu i fangreoedd gydymffurfio'n hyblyg â'u harwyddion eu hunain, ar yr amod eu bod yn bodloni'r egwyddorion dylunio sylfaenol a nodwyd.

71. Mae nifer o'r arwyddion sydd eisoes yn bodoli i wahardd ysmegu yn wirfoddol ar diroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus yn cynnwys fersiwn o'r symbol rhyngwladol dim ysmegu; efallai y bydd y rhain yn cydymffurfio ag isafswm y gofynion newydd ar gyfer arwyddion dim ysmegu. Felly, byddai parhau i ddefnyddio'r arwyddion hyn yn cael ei ganiatáu ar yr amod eu bod yn cynnwys y rhybudd ysgrifenedig arfaethedig.

Iechyd

72. Cyflwynwyd y ddeddfwriaeth i wahardd ysmegu mewn mannau cyhoeddus caeedig yng Nghymru yn 2007 i ddiogelu'r cyhoedd rhag y niwed sy'n gysylltiedig â mwg ail-law. Mae'r gwaharddiad ysmegu wedi bod yn llwyddiant o ran iechyd y cyhoedd. Mae ymchwil a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru yn dangos bod ansawdd aer mewn mannau cyhoeddus caeedig wedi gwella'n sylweddol ers cyflwyno'r gwaharddiad ysmegu²⁴. Mae nifer y bobl sydd ddim yn ysmegu ac sy'n agored i fwg ail-law hefyd wedi gostwng o 66% yn 2005-06 i 42% yn 2007, ac mae wedi aros yn weddol sefydlog²⁵. Mae ymestyn y mannau lle na chaniateir ysmegu felly yn debygol o gael effeithiau positif tebyg ar iechyd pobl Cymru. Gall lleihau'r cyfleoedd i ysmegu a'i gwneud yn broses anoddach hefyd annog y rhai sy'n ysmegu'n barod i roi'r gorau iddi.

22 <http://www.surgeongeneral.gov/library/reports/secondhandsmoke/fullreport.pdf>

23 Inhalable Constituents of Third hand Tobacco Smoke: Chemical Characterization and Health Impact Considerations. Environ. Sci. Technol., 2014, 48 (22), tudalennau 13093–13101 DOI: 10.1021/es5036333 <http://pubs.acs.org/doi/abs/10.1021/es5036333>

24 <http://gov.wales/topics/health/improvement/smoking/legislation/ban/?lang=en>

25 Tybaco ac Iechyd yng Nghymru 2012 – <http://www.arsyllfaiechydgyhoedduscymru.wales.nhs.uk/tybaco-ac-iechyd-yng-nghymru-2012>

Crynodeb a'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio

73. Byddai Opsiwn Un yn cynnal y sefyllfa bresennol ac ni fyddai'n cyfrannu at ddadnormaleiddio parhaus ysmegu mewn cymdeithas nac yn hyrwyddo newid ymddygiad pobl i roi'r gorau i ysmegu.
74. Byddai Opsiwn Dau yn cefnogi gorfodi'r gwaharddiadau gwirfoddol presennol ar diroedd ysgolion, tiroedd ysbytai a meysydd chwarae cyhoeddus a byddai'n gweithredu darpariaethau'r Ddeddf ond heb unrhyw effaith bellach ar y ddeddfwriaeth ddi-fwg bresennol.
75. Opsiwn Tri yw'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio gan y byddai'n ymestyn y llefydd sy'n ddi-fwg yng Nghymru ymhellach ac felly'n gam tuag at nod Llywodraeth Cymru o gael cymdeithas ddi-fwg. Efallai y bydd adfywio ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r gwaharddiad ysmegu o fudd ychwanegol er mwyn annog mwy o ysmygwyr i roi'r gorau iddi.
76. Ar gyfartaledd, amcangyfrifir bod atal rhywun rhag dechrau ysmegu yn arwain at gael byw am flwyddyn ychwanegol fesul unigolyn²⁶. Mae'r flwyddyn ychwanegol hon gwerth £60,000 y pen²⁷. Wrth gymhwyso'r ffigurau hyn, byddai angen i Opsiwn Tri felly atal o leiaf saith plentyn ac uchafswm o dri ar ddeg o blant yng Nghymru rhag dechrau ysmegu tybaco dros y cyfnod o bum mlynedd er mwyn i'r mesur hwn fod yn niwtral o ran cost.

Asesiad o'r Gystadleuaeth

77. Ni ragwelir unrhyw effeithiau ar gystadleuaeth sy'n deillio o'r ddeddfwriaeth hon. Mae Tabl 4 isod yn nodi casgliadau prawf hidlo'r gystadleuaeth ac nid yw'r prawf yn dynodi angen am asesiad cystadleuaeth llawn. Ni ddisgwylir unrhyw effeithiau niweidiol ar gystadleuaeth.

---

²⁶ Age of Sale for Nicotine Inhaling Products: Impact Assessment. <https://www.gov.uk/government/consultations/nicotine-inhaling-products-introducing-a-minimum-age-of-sale>

²⁷ HM Treasury Green Book, Atodiad A2, tudalen 73

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/685903/The_Green_Book.pdf
Rhoddir gwerth o £60,000 ar Ansawdd Bywyd Blwyddyn Addasedig. Lle nad yw amcangyfrifon Ansawdd Bywyd Blwyddyn Addasedig ar gael yn hawdd, ac yn briodol, defnyddir y gwerth hwn ar gyfer Blynnyddoedd Bywyd. Mae hyn yn gyson â phrisiad tebyg o bolisiau sy'n lliniaru risg marwolaeth neu afiechyd gan adrannau eraill y Llywodraeth, yn seiliedig ar astudiaethau o'r hyn y mae aelodau'r cyhoedd, ar gyfartaledd, yn barod i'w wario i leihau risg eu marwolaeth eu hunain, neu i wella eu canlyniadau iechyd eu hunain.

Tabl 4 - Prawf hidlo'r gystadleuaeth

Prawf hidlo'r gystadleuaeth	
Cwestiwn	Ateb ✓ neu x
C1: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnyn nhw, oes gan unrhyw gwmni gyfran o fwy na 10% yn y farchnad?	x
C2: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnyn nhw, oes gan unrhyw gwmni gyfran o fwy na 20% yn y farchnad?	x
C3: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y bydd y rheoliad newydd yn effeithio arnyn nhw, oes gan y tri chwmni mwyaf, gyda'i gilydd, gyfran o 50% o leiaf yn y farchnad?	x
C4: Fyddai'r costau rheoleiddio'n cael llawer mwy o effaith ar rai cwmnïau na'i gilydd?	x
C5: Ydy'r broses reoleiddio'n debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint y busnesau/sefydliadau?	x
C6: Fyddai'r broses reoleiddio'n arwain at fwy o gostau sefydlu i gyflenwyr newydd neu gyflenwyr posib, a'r rheini'n gostau nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu hysgwyddo?	x
C7: Fyddai'r broses reoleiddio'n arwain at fwy o gostau parhaus i gyflenwyr newydd neu gyflenwyr posib, a'r rheini'n gostau nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu hysgwyddo?	x
C8: A yw hwn yn sector sy'n gweld newidiadau technolegol cyflym?	x
C9: Fyddai'r broses reoleiddio'n cyfyngu gallu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, ystod neu leoliad eu cynnyrch?	x

Adolygiad ôl-weithredu

78. Gan y bydd y darpariaethau yn Neddf 2017 a Rheoliadau 2020 yn cael eu gweithredu ar yr un pryd, bydd adolygiad o'r ddeddfwriaeth ysmegu hon yn cael ei gynnal dair blynedd ar ôl ei gweithredu i bennu'r costau a'r manteision gwirioneddol a hefyd a yw'n cyflawni'r effeithiau a ddymunir.

79. Bydd effaith Rheoliadau 2020, yn ogystal â Deddf 2017, yn cael ei monitro fel rhan o wylidwriaeth iechyd ehangach ar ymddygiadau ysmegu yn Arolwg Cenedlaethol Cymru. Fodd bynnag, bydd yn anodd priodoli rhai tueddiadau ar lefel poblogaeth yn llawn (fel y gellir eu nodi drwy'r math hwn o ddata) i effeithiau'r ddeddfwriaeth. Er bod y darpariaethau'n ceisio gwneud cyfraniad cyffredinol tuag at leihau cyfraddau ysmegu a'r nifer sy'n dechrau ysmegu, yn enwedig ymhlith plant a phobl ifanc drwy gyfyngu ymhellach ar amlygrwydd ysmegu, ni fyddai'n bosibl priodoli tuedd o'r fath i'r ddeddfwriaeth yn unig. Y rheswm am hyn yw y bydd meysydd eraill o ddeddfwriaeth megis cyflwyno cyfyngiadau oedran ar werthu cynhyrchion nicotin, deunydd pacio safonol ar gyfer cynhyrchion tybaco, a Rheoliadau Tybaco a Chynhyrchion Cysylltiedig 2016, sy'n trosi Cyfarwyddeb Cynhyrchion Tybaco'r UE, hefyd yn cael effaith, ochr yn ochr â dylanwadau cymdeithasol eraill.